

7. Торгашова К. О. Доцільність легалізації грального бізнесу в Україні. *Молодий вчений*. 2019. № 4(2). С. 433-436.

Цибульська Ю.В.
студентка бакалаврату
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: д.і.н., доцент, професор кафедри
теорії та історії держава і права ТНЕУ
Грубінко А.В.

АГРАРНІ РЕФОРМИ В ДАВНЬОРИМСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ: ЗЕМЕЛЬНІ РЕФОРМИ БРАТІВ ГРАКХІВ

Політичне життя Римської республіки у II ст. до н.е. було дуже напруженим і різноманітним, тому привертає до себе увагу дослідників протягом більш ніж двох століть. Рух братів Гракхів справив величезний вплив на хід історії Риму. Діяльність Тиберія Гракха (162-133 до н. е.) вважається першою політичною кризою в Римській республіці, яка призвела до початку збройного зіткнення і до громадянської війни. Причинами цієї кризи були: незадовільність селянсько-аграрного питання і суспільства існуючим станом в державі, посилення різниці між громадянами і не громадянами Риму. Аграрні реформи даного періоду були детально вивчені і висвітлені в зарубіжній історіографії, але найменша увага була приділена противникам реформ і їх способам боротьби проти проведення аграрних реформ. Саме тому, потребує подальших наукових розглядів ідей і методів, якими користувалися в політичній боротьбі сенатори і реформатори в період введення аграрних реформ.

З пропозицією провести аграрну реформу виступив в 133 році до н.е. народний трибун Тиберій Семпроній Гракх (162 – 133 до н. е.), який походив зі знатного і старовинного плебейського роду. Тиберій Гракх був першим з братів-реформаторів, який спробував вирішити центральне і найбільш болюче питання про землю. Як повідомляє його брат Гай: «Тиберій, тримаючи шлях в Нуманції, проїжджав через Етрурію і бачив пусті країни, що орачі, пастухи – це суцільно варвари і раби з чужих країв. Тоді йому прийшла ідея, яка згодом стала для обох братів джерелом незліченних бід, повернути громадську землю біднякам».[5]

Передумов до земельної реформи вистачало, але на її шляху була найбільша перешкода: інтереси знатних римських громадян (вершників і патриціїв), яких ця реформа відчутно зачіпала.

Вступивши на посаду трибуна 10 грудня 134 року до н.е., Тиберій відразу вніс свій аграрний законопроект для підтримки дрібного землеволодіння. Спочатку Тиберію із законопроектом допомагали видатні громадяни. Серед яких був його тесть Аппій Клавдій і найбільші юристи того часу: правник Публій Муцій Сцевола і верховний жрець Публій Ліциній Красс. Залучення таких знатних і відомих особистостей, свідчить, що спочатку реформа відповідала інтересам держави і Тиберію ніхто не перешкоджав, не протестував в її проведенні. Тиберій встановив старий Закон Ліцинія Секстія, за яким

встановлювався максимальний розмір землеволодіння, що знаходиться у приватній власності, – 1000 югерів на сім'ю (майже 250 га). А також ввів нововведення, що синам належала половина зазначеної кількості землі, а всю іншу землю повинні розподілити між бідними троє виборних осіб. Тиберій не планував конфлікту з сенатом, так як в даному законі, висунутому їм, йшлося про державну, а не про приватну власність, яка перебувала в руках у великих землевласників. Але сенатори стали протистояти Гракху, відмовляючись віддавати державну землю. Тоді Тиберій був змушений перейти до проведення анти-сенатських заходів. Він виступив з промовою перед народом, в якій говорив про страждання бідняків. Даною промовою Тиберій хотів налаштувати народ проти великих землевласників, показавши, як нахабно вони користуються їх землями, які повинні належати народу [6]. Реформа не могла пройти без протиріч, тому що за законом Тиберія виходило, що багаті вже, як раніше, не мали можливості ставитися зі зневагою до закону. Така реформа не сподобалась сенату, проти неї виступив друг Тиберія, Октавій. Тому Тиберій розпочав боротьбу. Найбільш радикальним заходом стало використання теорії народного суверенітету, яке виразилося в усуненні Октавія від трибунських повноважень. У результаті реформ, слід було очікувати смерть Тиберія Гракха [1-с. 413].

Новий підйом руху пов'язаний з ім'ям Гая Гракха (152-121 до н. е.). Видатний оратор і політичний діяч Гай Гракх був вибраний на ту ж посаду, що і його старший брат. У 123 році до н. е. Гай був обраний плебейським трибуном. За словами Плутарха: «На вибори народного трибуна прийшло маса людей з усіх кінців Італії, багато хто не міг знайти собі притулку в місті, а форум не вмщав всіх, хто з'явився на голосування». За римським звичаєм, він був обраний на один рік, але своєю діяльністю зміг завоювати любов народу. Тому його переобрали трибуном на наступний рік. Гай Гракх зумів почати і провести ті ж самі і навіть більш радикальні реформи, ніж його старший брат. Він планував за рахунок своїх реформ завоювати підтримку і популярність серед народу, і тим самим помститися сенату за вбивство свого брата [2- с. 69-75].

Реформатор відновив діяльність аграрної комісії свого старшого брата, але з огляду на його досвід, вирішив створити надійну опору в боротьбі проти сенату. Гай вирішив закінчити проведення аграрних реформ, які не зміг завершити Тиберій. Він провів два найбільші заходи, які догоджали народу і які підривали владу і могутність сенату. Перший захід стосувався виведення колоній і розділу громадської землі між бідняками. Другий захід був про союзників, які мали зрівняти в правах італійців з римськими громадянами. Програма Гая носила радикальний характер. За задумом, Гракха молодшого, стимулювати сільський розвиток мало обмеження землекористування для шляхти. Такої втрати сенатори не могли собі дозволити [4-с. 67-84].

Підводячи підсумок анти-сенатським заходам Гая Гракха, слід зазначити, що на відміну від реформаторської діяльності старшого брата Тиберія, реформи Гая Гракха були відразу налаштовані проти сенаторів. Реформатор хотів помститися сенату за смерть свого старшого брата і обмежити сенатську діяльність. Гай почав із завершення реформ Тиберія, яким перешкоджали сенатори. Він намагався залучити на свій бік якомога більше народу. Більшість заходів проти сенаторів були неефективними, так як після

випадку з Тіберієм сенатори діяли обережно і обдуманно, застосовуючи у відповідь анти-дії. Таким чином, своїми реформами Гракх не зміг домогтися залучення союзників на свою сторону в боротьбі проти сенату і його план дій був приречений на невдачу. У результаті чого Гай поплатився своїм життям, так само, як і його старший брат Тіберій.[3- с.79-82].

Отже, в результаті реформ останній третині II ст. до н.е. братів Гракхів був проведений розділ державної землі. Завдяки аграрної реформи в Римі, вперше підійшли до питання про союзників і підготували всі умови для їх включення до складу громадянського суспільства. Але і у таких видатних реформаторів як Гракхові не вийшло довести аграрну реформу до кінця. Адже їх реформі протидіяв сенат, який був набагато могутніший і міг розправитися з реформаторами, які завдавали істотної шкоди земельній власності сенаторів і їхнім прихильникам. Проти кожної реформи Гракхів у сенату були свої способи боротьби, але опоненти відповідали анти-сенатськими реформами. Тоді сенатори були змушені використовувати різні методи боротьби для розправи з реформаторами.

Список використаних джерел

1. Дарон Аджемоглу, Джеймс Робінсон. Чому нації занепадають: походження влади, багатства та бідності. Київ, 2017 рік.
2. Грубінко А.В. Історія держави і права зарубіжних країн: Навчальний посібник. Тернопіль: Вектор, 2010 р. 392 с.
3. Пількевич А. Шляхи подолання кризи військових наборів у римській армії в II ст. до Р. Х. *Етнічна історія народів Європи: збірник наукових праць*. 2017. Вип. 52. С. 79–82
4. Трофанчук Г. Римське приватне право: Навчальний посібник. Київ: Атіка, 2006. 245с.

Цьомик В.Ю.
*студентка юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету.
Науковий керівник: к.ю.н., доцент
кафедри цивільного права і процесу ТНЕУ
Бутрин-Бока Н.С.*

НАДАННЯ ПОСЛУГ В ІТ СФЕРІ (АУТСОРСИНГ): ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

У сьогоднішній без інформаційних технологій не обходиться жоден пересічний громадянин та жоден бізнес зараз не стоїть на місці, якщо використовує дані технології. ІТ аутсорсинг – це новинка в сучасному світі, яка дозволяє, в першу чергу, компаніям розвиватися і ставати більш ефективнішими, оптимізувати свою роботу та діяльність, масштабніше залучити свої вільні ресурси, щоб розвивати нові напрями, які зосереджуються на важливих бізнес-процесах для досягнення поставлених цілей.

Чинний ЦКУ аутсорсинг окремо не виділив [1], але в цілому дані договори належать до договорів про надання послуг. Так, згідно з ч. 1 ст. 901 ЦКУ за договором про надання послуг одна сторона (виконавець) зобов'язується за